

Varastokirjasto – mitä kuuluu?

AKE-päivä Kuopio 15.11.2022

Johanna Vesterinen, Sirpa Janhonen

Kaikkien kirjasto - kirjastojen kirjasto

- [Laki Varastokirjastosta](#) (1078/1988) + [Asetus Varastokirjastosta](#) (94/1992)
- Toiminta alkoi 1.3.1989 – nyt menossa 33. toiminnan vuosi
- Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto; korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston alaisuudessa
- Toimintaa ohjaa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämä 6-jäseninen johtokunta, toimikausi kolme vuotta. Johtokunta koostuu eri kirjastosektoreiden edustajista.
- *Varastokirjaston [kotisivut](#)*

Keskeiset tavoitteet

- Toiminta-ajatus:

Vähentää kirjastojen tilantarvetta ottamalla vastaan aineistoa niin tieteellisistä kuin yleisistä kirjastoista ja yritysten tietopalveluista sekä asettaa aineisto tutkijoiden ja muiden tiedontarvitsijoiden käyttöön

- Palvelulupaukset:

Tilaukset toimitetaan saman päivän aikana joko skannattuina tiedostoina tai postitse

Kirjastojen lähettämä tarkastettu aineisto käsitellään ja luetteloidaan tietokantaan 6 kk sisällä saapumisesta

VARK numeroina

- Henkilökunta: 18 virkamiestä
- Luetteloitua aineistoa n. 104 hyllykilometriä (hkm)
- n. 2,1 milj. monografianimekettä
- n. 118 000 kausijulkaisunimekettä
- n. 30 000 LP- levyä
- n. 22 000 CD-levyjä
- n. 19 000 nuottijulkaisua

M1 2006
21289 -
23808

M1 2006
23809 -
26249

M1 2006
26250 -
28827

M1 2006
28828 -
31379

M1 2006
31380 -
33865

M1 2006
33866 -
36536

M1 2006
36537 -
38951

M1 2107
00430 -
03012

M1 2107
00011 -
00429

Mitä ja miten aineistoa kokoelmaan?

- **Laki Varastokirjastosta (1078/1988)**

1 § Tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävän aineiston säilyttämistä ja käyttöön asettamista varten on opetusministeriön alainen Varastokirjasto.

3 § Varastokirjastolla on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja tehtävänsä edistäviin tarkoituksiin.

4 § Varastokirjastoon siirrettävä aineisto tulee sen omistukseen ja hallintaan.

- **Asetus Varastokirjastosta (94/1992)**

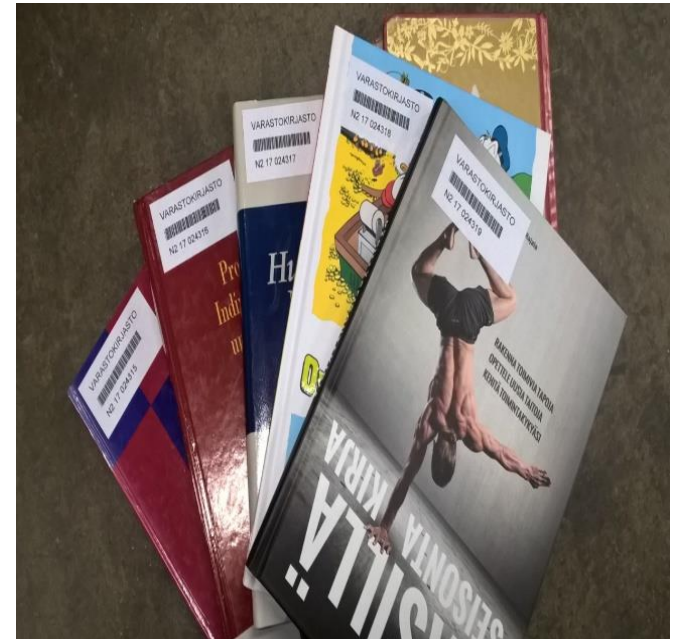
1 § Varastokirjaston tehtävänä on ottaa vastaan ja säilyttää tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa ja asettaa se tarvitsijoiden käyttöön.

Varastokirjasto voi ottaa vastaan aineistoa myös muilta kuin 1 momentissa tarkoitetuilta luovuttajilta, mikäli se voi tapahtua 1 momentissa mainittuja tehtäviä haittaamatta.

Varastokirjasto voi sille luovutetusta aineistosta poistaa ja hävittää tarpeetonta tai huonokuntoista aineistoa sekä luovuttaa aineistoa muun kirjaston tai laitoksen käyttöön.

Kokoelmasta

- Varastokirjasto on painetun aineiston kirjasto
- Kokoelma muodostuu kirjastojen poistoista
- Aineiston vastaanottoa ohjaa kaikkien kirjastosektoreiden kanssa sovitut Kokoelmapoliittiset linjaukset sekä niistä koostetut [tarkennetut ohjeet](#)
- 2017 lähtien on vastaanotettu rajoitetusti myös musiikkiaineistoa
- Aineistoa siirtävä kirjasto arvioi säilyttämisen tarpeellisuuden

Kokoelmasta

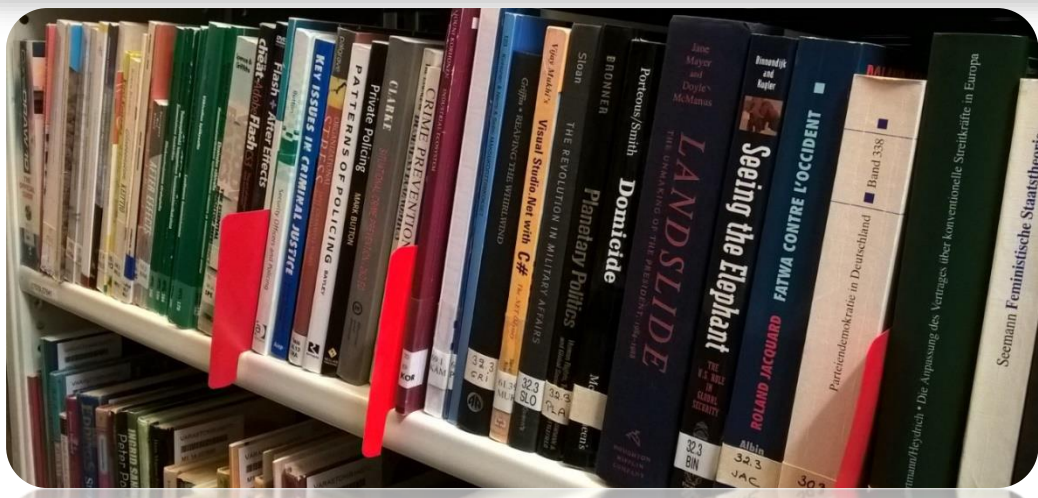
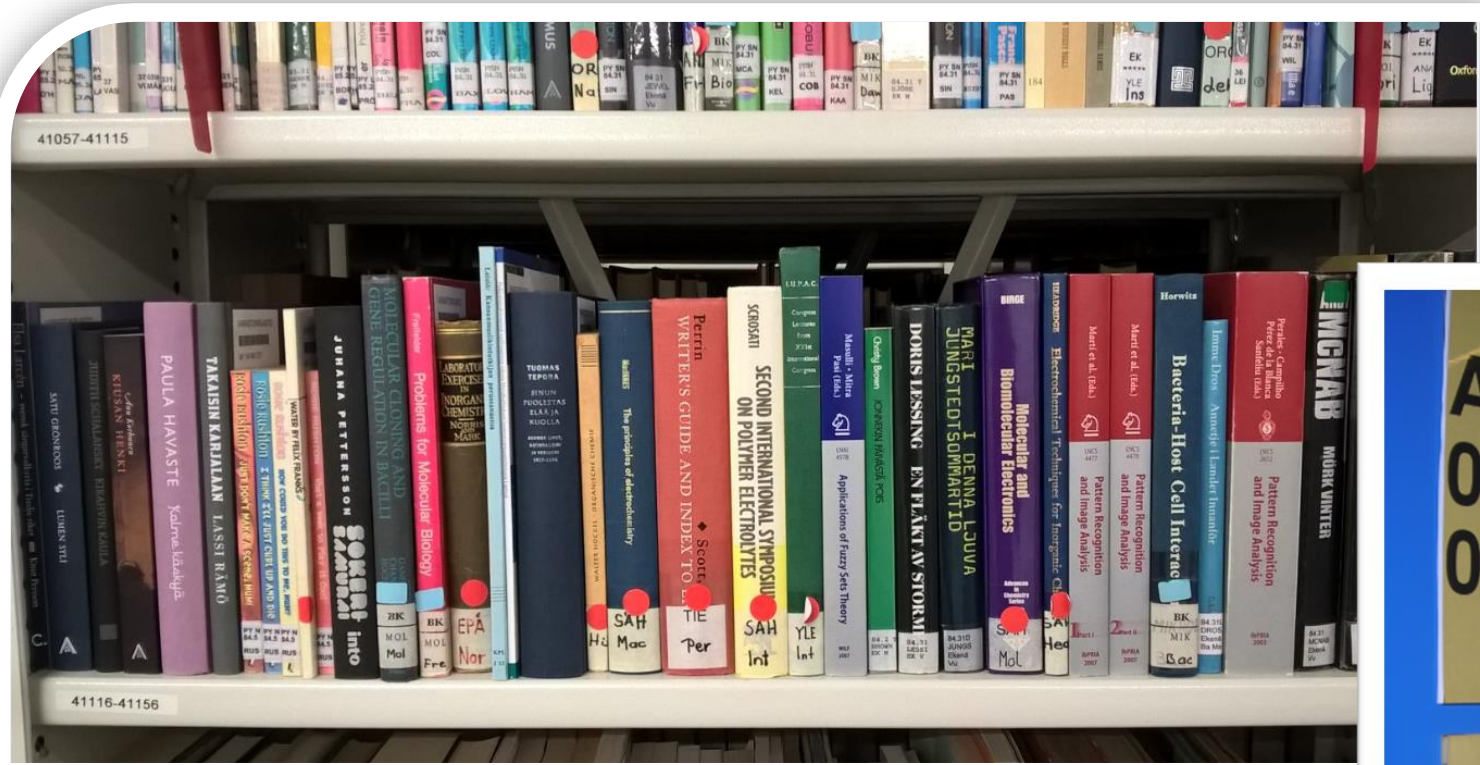
- Aineisto sijoittuu hyllyyn saapumisjärjestyksen (l. *numerus currens*) mukaan, kolmeen kokoluokkaan: 1,2,3
- Aineistoa yli 200 kielellä, yleisimmät
englanti 32,4 %, suomi 17.9 %, saksa 15,5 %, ruotsi 10,7 %
- Kokoelmassa on sekä tieteellistä kirjallisuutta eri tieteenaloilta että kaunokirjallisuutta ja lastenkirjoja, tiede- ja yleisaikakauslehtiä

Musiikki ja Varastokirjasto

- VK on saanut ministeriöltä ja johtokunnalta ohjeistuksen: paperisen aineiston käsittelyn on oltava prioriteetti 1. ja käsittelyn tapahduttava 6 kk sisällä saapumisesta
- Mikäli em. käsittely on ruuhkatonta, voidaan musiikkia käsitellä
- Musiikin luetteloinnissa oli pitkä tauko, johtuen paperisen aineiston suuresta määrästä aina vuoteen 2017 saakka
- Varastoon oli kertynyt käsittelyä odottamaan eri kirjastojen lähettämänä 15 lavaa nuotteja sekä lähes 100 hm LP-levyjä
-> nämä on nyt saatu lähes luetteloitua

Musiikki ja Varastokirjasto

- Vuonna 2017 valmistui yleisten kirjastojen Musiikin varastoinnin selvitys
 - > kirjastoilla painetta poistaa erityisesti CD-levyjä
 - > selvityksen yhteydessä kehitettiin menetelmä, jossa lähettävä kirjasto vastaa metatiedoista lisäämällä Vaarin omistajuuden. VK lisää vain nide- ja sijaintitiedot
 - > lähettävässä kirjastossa Vaarin omistajuus merkitty tietue näkyy heti Finnassa ilman sijaintitietoa
 - > helpottaa muissa kirjastoissa poistojen suunnittelua ja tekemistä
 - > nopeuttaa aineiston päätymistä lainattavaksi, VK käsittelee nämä lähetykset heti saapumisen jälkeen

Tilauksista

<https://vaari.finna.fi/>

- Vuonna 2021:
 - lainoista toimitettiin 56 % yleisiin kirjastoihin;
 - artikkelijäljenteistä 62 % toimitettiin yliopisto- ja erikoiskirjastoihin
- Tilausten painotus on tieteellisissä ja tutkimuksellisissa aineistoissa: kirjoissa, kausijulkaisuissa, artikkeleissa
- Tyypillisin artikkelipyyntö on englanninkielinen lääketieteellinen artikkeli, joka on julkaistu aikavälillä 1960 – 2000
- Kaunokirjallisuuden osuus tilauksista pysynyt jokseenkin vakiona

Airut-hankkeen keskeiset tavoitteet

- Loppuasiakkaan näkökulma:

Varastokirjaston aineisto näkyväksi verkkokirjastoon ja edelleen kaukotilattavaksi. Verkkokirjastosta kaukotilauksen tekevä asiakas asioi kotikirjastonsa kautta

- Kaukotilausten käsittely Vaari-Kohaan:

Tilausten automaattinen vastaanotto, lajittelu ja tulostaminen. Tilaajakirjaston tilauksen muuttaminen lainaksi Vaari-Kohassa. Kaukolainojen tilastointi ja raportointi.

- Artikkelitilaukset ja Kopiosto:

Kopiosto ja Varastokirjasto neuvottelevat henkilöasiakkaiden artikkelitoimituksista

- Järjestelmäriippumaton toteutus:

Pohjalla ISO 18626 -standardi ja/tai erillinen kaukotilausten hallintaohjelmisto

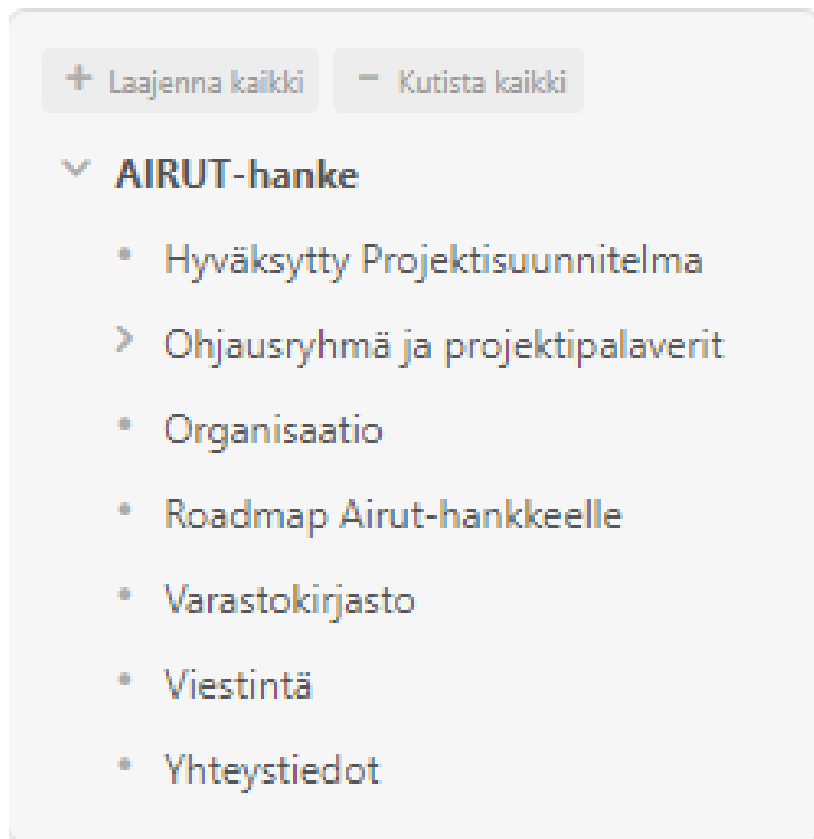
- Hankkeessa pyritään kehittämään ratkaisu, joka olisi myöhemmin laajennettavissa myös muiden kirjastojen väliseen toimintaan.
- ISO 18626 -standardin mukainen (Information and documentation – Interlibrary loan transactions)

Airut: tilanne tällä hetkellä

- Koha-kirjastojärjestelmässä ei tukea ISO 18626 -standardille lähiaikoina
- IndexDatan kaukolainauksen ReShare-välitystoimintoa on testattu kahdella Koha-kirjastolla
- Myös yhdistelmällä Alma-Primo on saatu testituloksia ReShare-ympäristössä
- Finna-verkkokirjaston toiminnallisuuksien muokkaustarvetta on kartoitettu
- On keskitytty ensisijaisesti Varastokirjaston kaukotilauspalveluiden kehittämiseen
- Testaaminen jatkuu vuoden 2022 loppuun saakka

Lisätietoa hankkeesta

- [AIRUT-hanke - Airut-hanke - Yleinen sivusto \(kiwi.fi\)](#)

The screenshot shows a navigation menu with two buttons at the top: '+ Laajenna kaikki' and '- Kutista kaikki'. Below these is a dropdown menu for 'AIRUT-hanke' which is currently expanded. The expanded menu contains the following items:

- Hyväksytty Projektisuunnitelma
- › Ohjausryhmä ja projektipalaverit
- Organisaatio
- Roadmap Airut-hankkeelle
- Varastokirjasto
- Viestintä
- Yhteystiedot

Katse tulevaisuuteen: Varastokirjasto 2.0

- Päätös Varastokirjaston säilymisestä itsenäisenä toimijana Kuopiossa saatiin syksyllä 2020
- Rakennushanke
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: Konsernin kehittämishanke l. [Sivistyshallinto 2023](#)
- Airut – kaukopalvelun huominen?

DEPÅBIBLIOTEKET
NATIONAL REPOSITORY LIBRARY

Yleiset yhteydenotot:

varkirja@nrl.fi

Kaukopalvelu:

ill.varastok@nrl

Johanna Vesterinen

johanna.vesterinen@nrl.fi

Sirpa Janhonen

sirpa.janhonen@nrl.fi

